

Terminologian ja teknisen viestinnän opinnot

Viestinnän ammateissa tarvitaan kykyä ymmärtää eri alojen asiantuntijoita. Paitsi että monet alat ovat sisällöllisesti ja kielellisesti erikoistuneita, niiden sisällä esiintyy usein käsitteellistä ja termistöistä horjuntaa. Yrityksissä ja muissa organisaatioissa on tarvetta ammattilaisille, jotka kykenevät hahmottamaan asioiden välisiä suhteita ja luomaan selkeyttä käsitteistöihin. Lisäksi viestinnän ammattilaisen tulee kyetä välittämään tietoa oikeassa muodossa oikeaan aikaan erilaisille kohderyhmille. Tiedon välittämisessä tarvittavien keinojen, välineiden ja ohjelmistojen tuntemus on keskeistä.

Sivuaineessa yhdistyvät terminologiaopissa korostuva käsitteellinen selkeys ja tekniselle viestinnälle välttämätön kohderyhmien huomioiminen. Yhdessä nämä antavat valmiuksia mm. teknisiksi kirjoittajiksi, terminologeiksi, kääntäjiksi ja tulkeiksi, kouluttajiksi, verkkokirjoittajiksi, tiedetoimittajiksi tai kustannustoimittajiksi aikoville. Kurssilla opittavaa tietämystä voidaan soveltaa esimerkiksi teknisten dokumenttien ja erilaisten käyttöohjeiden sekä sanastojen ja termitietokantojen laatimiseen sekä analysointiin. Menetelmiä voidaan käyttää myös digitaalisen median sisällön tuottamisessa ja strukturoinnissa.

Kaikkien sivuaineopiskelijoiden on palautettava sivuaineen opintosuunnitelma joka vuosi kurssi-ilmoittautumisen yhteydessä elo–syyskuun vaihteessa amanuenssi Hanna Korpelalle.

Sivuainekokonaisuudessa on kursseja, jotka saattavat kuulua opiskelijan pääaineeseen. Tällöin opiskelijan on valittava sivuainekokonaisuuteen ne kurssit, joita hän ei suorita pääaineessaan.

PERUSOPINNOT 25 op

Pakolliset opinnot (voivat sisältyä pääaineopintoihin) 3–18 op:

- TEVI1001 Terminologisen tutkimuksen perusteet, 5 op
- VINE2007 Tekninen viestintä, 5 op
- TEVI3002 Käsiteanalyysi, 5 op
- VIES2201 Terminologisen tiedonhaun menetelmät, 3 op

Seuraavista valinnaisesti 7–22 op:

- VINE1004 Erikoisalaviestintä, 5 op
- VIES2203 Terminmuodostus, 3 op
- TEVI3005 Kognitio, ihminen ja teknologia, 5 op
- VIES2204 Terminologinen projekti, 10 op
- VIES2205 Terminologiset tutkimusmenetelmät, 3 op
- TEVI3001 Käyttäjälähtöinen tekninen viestintä, 5 op
- RUOT3070 Pohjoismainen terminologian kurssi, 7,5 op
- VIES2090 Työharjoittelu

Opintojaksokuvaukset:

Pakollisuus:

- P = Pakollinen opintojakso
- VE = Vaihtoehtoinen opintojakso
- VV = Vapaavalintainen opintojakso

Opintokokonaisuuden opinnot

■ Terminologisen tutkimuksen perusteet

Introduction to Terminological Research

Laajuus: 5 op

Koodi: TEVI1001

Ajoitus: kevät

Edeltävät opinnot: –

Osaamistavoite: Kurssin suoritettuaan opiskelija ymmärtää erikoisalojen kielten (ammatti- ja harastusalojen kielet) ja yleiskielen välisen eron, ymmärtää, mihin erikoisalojen termistöjä ja käsitteistöjä tarvitaan, ja sen mikä on niiden viestinnällinen tehtävä, osaa tunnistaa viestinnässä ja tiedonvälityksessä esiintyviä termistöllisiä ja käsitteellisiä ongelmia (esim. synonymia, polysemia), kykenee pohtimaan ratkaisuja termistöllisiin ja käsitteellisiin ongelmiin (esim. terminmuodostus, synonymia, polysemia, käännösvastineet), osaa analysoida käsitteiden sisältöjä ja laatia niille määritelmiä sekä osaa hahmottaa käsitteiden välisiä suhteita ja laatia yleisempiä käsitejärjestelmätyyppejä.

Sisältö: Luentoja terminologisen tutkimuksen tarpeesta, peruskäsitteistä ja menetelmistä sekä niiden soveltamisesta eri alojen käsitteistöjen ja termistöjen analysointiin. Harjoituksia terminologisten menetelmien käytöstä.

Opetus: Luennot 28 tuntia, verkko-opiskelua, itsenäisesti harjoitustyö (yksin tai 2–3 hengen ryhmässä).

Suoritustapa: Hyväksytyt harjoitustyö, tentti.

Kirjallisuus:

1. Haarala, Risto: Sanastotyön opas. 1981.
2. Nuopponen, Anita & Nina Pilke: Ordning och reda. Terminologilära i teori och praktik. 2010. s. 5–105
3. Verkkoaineistoa.

Arviointi: 1–5 / hylätty.

Vastuuopettaja: Lehtorit

Pakollisuus: P

■ Tekninen viestintä

Technical communication

Laajuus: 5 op

Koodi: VINE2007

Ajoitus: syksy

Edeltävät opinnot: –

Osaamistavoite: Opintojakson suoritettuaan opiskelija ymmärtää, mitä teknisen tiedon suunnittelu, tuottaminen, hallinta sekä teknisestä tiedosta viestiminen tarkoittavat, tuntee teknisen tiedon suunnittelun keskeiset periaatteet ja osaa soveltaa niitä kurssilla tehtävään harjoitustyöhön sekä perustella harjoitustyössään tekemänsä valinnat ja kykenee arvioimaan eri muodoissa olevan teknisen tiedon käytettävyyttä.

Sisältö: Luentoja, joilla käydään läpi teknisen viestinnän keskeisiä käsitteitä, teknisen viestinnän historiaa, teknisen tiedon suunnittelun, tuottamisen ja hallinnan periaatteita sekä teknisestä tiedosta viestimisen keskeisiä kysymyksiä. Luentoja tukevia yksilötehtäviä verkossa. Yksin tai 2–4 hengen ryhmässä tehtävä harjoitustyö sekä harjoitustyöhön perustuva suullinen esitys ja kirjallinen raportti.

Opetus: Luennot 20 tuntia ja verkkoharjoitukset 10 tuntia.

Suoritustapa: Hyväksytyt verkkotehtävät, harjoitustyö, suullinen esitys ja kirjallinen raportti.

Kirjallisuus: Artikkeleita opettajan ohjeiden mukaan.

Arviointi: 1–5 / hylätty.

Vastuuopettaja: Lehtorit
Pakollisuus: P

■ **Käsiteanalyysi**
Concept Analysis

Laajuus: 5 op
Koodi: TEVI3002
Ajoitus: syksy

Edeltävät opinnot: Terminologisen tutkimuksen perusteet

Osaamistavoite: Kurssin suoritettuaan opiskelija omaa valmiuksia, jotka helpottavat uusiin ja usein monimutkaisiin asioihin perehtymistä niin opiskelussa, tutkimuksessa kuin eri alojen työtehtävissäkin, joissa tarvitaan käsitteellistä ja terminologista selvyttä ja tarkkuutta (mm. toimittajan, tiedottajan, teknisen viestijän, kääntäjän, tulkin ja opettajan työ, sisällön tuotanto ja tietojärjestelmien suunnittelu). Opiskelija kykenee hahmottamaan erilaisia käsitteiden välisiä suhteita ja käsitejärjestelmiä sekä niiden avulla eri alojen sisäisiä rakenteita, osaa selvittää eri alojen käsitteiden sisältöjä ja laatia määritelmiä sekä osaa laatia havainnollisia graafisia esityksiä käsite rakenteista.

Sisältö: Luentoja ja harjoituksia käsiteanalyysistä, sen sovelluksista, käsitteiden määrittelystä, erilaisista käsitteiden välisistä suhteista ja käsitejärjestelmätyypeistä sekä niiden esittämisestä visuaalisesti. Menetelmien soveltaminen käytäntöön itse valitulla erikoisalalla.

Opetus: Luennot 28 tuntia; integroitu luento- ja verkkokurssi (joustava opiskelu: tunnilta poissaolon voi korvata verkko-opiskelulla joko osittain tai kokonaan).

Suoritustapa: Läsnäolo tunneilla tai aktiivisuus verkkoalustalla. Hyväksytyt harjoitukset ja kotitehtävät, lopputyö.

Kirjallisuus:

1. Nuopponen: Begreppssystem för terminologisk analys. 1994 (Opettajan ohjeiden mukaan).
2. Verkkoaineistoa.

Arviointi: 1–5 / hylätty.

Pakollisuus: P

■ **Terminologisen tiedonhaun menetelmät**
Methods of Terminological Information Retrieval

Laajuus: 3 op
Koodi: VIES2201
Ajoitus: kevät

Edeltävät opinnot: –

Osaamistavoite: Antaa valmiuksia, joita tarvitaan, kun etsitään erikoisaloiden termejä, käsitteitä, määritelmiä ja erikielisiä vastineita sekä niiden tutkimisessa käytettäviä menetelmiä. Kurssilla omaksettavia taitoja tarvitaan mm. erilaisia tekstejä laadittaessa ja käännettäessä.

Sisältö: Tehtävien ja verkkomateriaalien avulla perehdytään tiedon hakuun painetuista, elektronisista ja muista lähteistä sekä löydetyn tiedon arviointiin. Jokainen kurssilainen tekee valitsemaltaan erikoisalalta tiedonlähteiden kartoituksen. Erikoisala voi liittyä esimerkiksi opinnäytetyöhön, tiettyyn tieteenalaan, ammattiin tai harrastukseen.

Opetus: Verkkokurssi, alkutapaaminen 2 tuntia.

Suoritustapa: Aktiivinen osallistuminen verkkokeskusteluun, hyväksytyt harjoitukset ja lopputyö.

Kirjallisuus: Verkkoluennot.

Arviointi: 1–5 / hylätty.

Pakollisuus: P

Lisätiedot: Suositellaan opinnäytetyössään käsiteanalyysia tai muita terminologisia tutkimusmene-

telmiä käyttäville.

■ Erikoisalaviestintä

Professional Communication

Laajuus: 5 op

Koodi: VINE1004

Ajoitus: kevät

Edeltävät opinnot: –

Osaamistavoite: Opiskelija osaa kurssin suoritettuaan tunnistaa erikoistumisen aiheuttaman kielen variaation. Opiskelija hallitsee erikoisalaviestinnän tutkimuksen peruskäsitteet, tunnistaa erikoiskielille tyypillisiä kielen piirteitä, osaa analysoida erikoiskielisten tekstilajien eroja ja yhtäläisyyksiä sekä hahmottaa organisaation erikoiskielisenä kontekstina.

Sisältö: Luentoja erikoiskielten ja yleiskielen välisestä vuorovaikutuksesta, erikoisalaviestinnän ominaispiirteistä ja onnistumisen edellytyksistä sekä erikoiskielten analysoinnin menetelmistä. Harjoituksia, joissa analysoidaan eri erikoisalojen tekstejä.

Opetus: Luennot ja harjoitukset 30 tuntia.

Suoritustapa: Kirjallinen tentti.

Kirjallisuus: Opettajan ohjeiden mukaan mm. seuraavista:

1. Gotti, Maurizio: *Investigating Specialized Discourse*. 2005.
2. Terminfo-lehti (saatavana verkossa).

Arviointi: 1–5 / hylätty.

Pakollisuus: VE

■ Terminmuodostus

Term Formation

Laajuus: 3 op

Koodi: VIES2203

Ajoitus: syksy/kevät

Edeltävät opinnot: Terminologisen tutkimuksen perusteet

Osaamistavoite: Perehdyttää opiskelija erikoiskielten terminmuodostuksen periaatteisiin ja antaa yleiset valmiudet termistön analysoimiseen ja omaksumiseen sekä vierasperäisten termielementtien ymmärtämiseen.

Sisältö: Verkkoluentoja ja harjoituksia terminmuodostuskeinoista, termien tunnistamisesta teksteistä sekä erikoisalojen viestinnän ja kielenhuollon termeille asettamista vaatimuksista. Kansainvälisten termien ja termielementtien tarkastelua.

Opetus: Verkkokurssi, alkutapaaminen 2 tuntia.

Suoritustapa: Aktiivinen osallistuminen ja hyväksytyt harjoitustyöt.

Kirjallisuus:

1. Sager, Juan C.: *A Practical Course in Terminology Processing*. 1990.
2. Ellegård, Alvar & Arne Olofsson: *De internationella orden* (käsikirjana). 1980 tai uudempi.
3. Wahlgren, Bengt: *Latinskt morfemlexikon* (käsikirjana). 1978.
4. TSK: *Toimikunnista termitalkoisiin* (verkkomateriaalissa annettujen ohjeiden mukaan)
5. *Nykysuomen sanavarat* (verkkomateriaalissa annettujen ohjeiden mukaan)
6. Ranta, Osmo: *Tekniikka suomeksi*.

Arviointi: 1–5 / hylätty.

Pakollisuus: VE

■ Kognitio, ihminen ja teknologia

Cognition, People and Technology

Laajuus: 5 op

Koodi: TEVI3005

Ajoitus: syksy

Edeltävät opinnot: –

Osaamistavoite: Kurssin suoritettuaan opiskelija osaa selittää kognitiotieteen monitieteiset lähtökohdat, määritellä ihmisen kognitiiviset toiminnot, pohtia haasteita ja mahdollisuuksia, joita liittyy ihmisen kognitiivisten toimintojen mallintamiseen tietokoneelle, hahmottaa ihmisten välisen tietokonevälitteisen viestinnän kognitiivisia ulottuvuuksia, keskustella tieto- ja viestintäteknologiaan liittyvistä kognitiivisista käytettävyysongelmista sekä luonnostella tutkimusideoita kurssilla käsitellyn pohjalta.

Sisältö: Verkkoluentoja, -aineistoa ja -keskusteluja kognitiotieteestä monitieteisenä tutkimusalueena, joka pyrkii kuvaamaan ja selittämään ihmisen tiedonkäsittelyä sekä yksilöllisellä että yhteisöllisellä tasolla ja soveltamaan saatuja tietoja kehitettäessä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Opetus: Verkkokurssi; kontakti- ja loppu- ja lopputyö 2 tuntia.

Suoritustapa: Verkkokeskustelut ja lopputyö / kirjallinen tentti.

Kirjallisuus: Verkkomateriaalia ja opettajan ohjeiden mukaan osia seuraavista:

1. Dror & Harnad : Cognition Distributed : How Cognitive Technology Extends Our Minds. 2008. (Saatavana digitaalisena Ebrarysta.)
2. Stenning, Lascarides & Jo: Introduction to Cognition and Communication. 2006. (Saatavana digitaalisena Ebrarysta.)
3. Dror: Cognitive Technologies and the Pragmatics of Cognition. 2007. (Saatavana digitaalisena Ebrarysta.)
4. Sandra, Östman & Verschuere: Cognition and Pragmatics. 2009.
5. Saariluoma, Kamppinen & Hautamäki (toim.): Moderni kognitiotiede. 2001.

Arviointi: 1–5 / hylätty.

Pakollisuus: VE

■ Terminologinen projekti

Terminological Project

Laajuus: 10 op

Koodi: VIES2204

Ajoitus: syksy/kevät

Edeltävät opinnot: Terminologisen tutkimuksen perusteet, Käsiteanalyysi.

Osaamistavoite: Syventää valmiuksia analysoida ja esittää erikoisalatietoa käsiteanalyysin ja muiden terminologisten menetelmien avulla ja toteuttaa itsenäisesti sanastoprojekti.

Sisältö: Perehtymistä terminologisen projektin lähtökohtiin, suunnitteluun, läpiviemiseen ja erilaisiin tapoihin esittää tuloksia. Kukin opiskelija laatii verkkosanastona julkaistavan systemaattisen, yksi- tai useampikielisen rajatun esityksen valitseman erikoisalan käsitteistöä, termistöä ja käsittejärjestelmistä.

Opetus: Verkkotyöskentely, itsenäinen työskentely, lähitapaamiset 20 tuntia.

Suoritustapa: Aktiivinen osallistuminen, verkkotyöskentely, harjoitustehtävät ja hyväksytyt lopputyö.

Kirjallisuus:

1. Verkkomateriaali.
2. Sanastotyön käsikirja. Soveltavan terminologian periaatteet ja työmenetelmät. SFS-käsikirja 50. 1989.
3. Svensén, Bo: Handbok i lexikografi. 1987 tai uudempi. (Opettajan ohjeiden mukaan).

4. TSK: Toimikunnista termitalkoisiin (opettajan opettajan ohjeiden mukaan).
5. Termino-lehti (opettajan ohjeiden mukaan).

Arviointi: 1–5 / hylätty.

Pakollisuus: VE

Lisätiedot: Ei edellytä html-taitoja. Suositellaan käsiteanalyysia tutkielmassa menetelmänä käyttäville tai terminologista tutkielmaa tekeville.

■ Terminologiset tutkimusmenetelmät

Terminological Research Methods

Laajuus: 3 op

Koodi: VIES2205

Ajoitus: syksy/kevät

Edeltävät opinnot: Pääaineen aineopinnot, Terminologisen tutkimuksen perusteet sekä mielellään muitakin terminologiaopin kursseja.

Osaamistavoite: Syventää tietoja terminologisen tutkimuksen teoriasta ja menetelmistä. Johdattaa pohtimaan terminologisen tutkimuksen mahdollisuuksia sekä terminologisten tutkimusmenetelmien käyttöä sisällönanalyysin tai käsitetutkimuksen työvälineenä.

Sisältö: Verkkoluentoja terminologisen tutkimuksen taustasta, teoriasta, menetelmistä ja sovellusmahdollisuuksista. Tutustumista alan tutkimukseen sekä oman tutkimusongelman ja menetelmien pohtimista.

Opetus: Itseopiskelu, verkkokurssi.

Suoritustapa: Kirjallinen tentti tai opintopäiväkirja.

Kirjallisuus:

1. Verkkomateriaalia.
2. Handbook of terminology management. Vol. 1. 1997. (Verkkomateriaalin ohjeiden mukaan.)
3. Laurén, Christer, Johan Myking & Heribert Picht: Terminologi som vetenskapsgren. 1997. tai Laurén, Christer, Johan Myking & Heribert Picht: Terminologie unter der Lupe. 1998. (Verkkomateriaalin ohjeiden mukaan.)
4. Nuopponen, Anita, Bertha Toft & Johan Myking: I terminologins tjänst. 2000.

Arviointi: 1–5 / hylätty.

Pakollisuus: VE

Lisätiedot: Suositellaan suoritettavaksi pääaineen aine- tai syventävien opintojen vaiheessa kandidaatintutkielman tai pro gradu -tutkielman laatimisen tueksi. Sopii myös jatko-opiskelijoille luentopäiväkirjasuorituksena.

■ Käyttäjälähtöinen tekninen viestintä

User-centered Technical Communication

Laajuus: 5 op

Koodi: TEVI3001

Ajoitus: syksy

Edeltävät opinnot: Suositellaan opintojaksoa Tekninen viestintä.

Osaamistavoite: Opintojakson suoritettuaan opiskelija ymmärtää, mitä käyttäjälähtöisyys ja käytettävyys teknisessä viestinnässä tarkoittavat, tuntee käytettävyydetutkimuksen keskeiset periaatteet ja osaa soveltaa niitä kursilla tehtävään harjoitustyöhön sekä perustella tekemänsä valinnat. Opiskelija kykenee arvioimaan erityisesti verkossa olevan teknisen tiedon käyttäjälähtöisyyttä ja osaa huomioida kohderyhmän tuottaessaan teknistä tietoa.

Sisältö: Luentoja käytettävyydestä, käyttäjälähtöisyydestä ja niihin liittyvästä käsitteistöstä teknisen viestinnän näkökulmasta sekä käyttäjälähtöisyyden keskeisistä tutkimuskohteista ja -menetelmistä.

Luentoja tukevia yksilötehtäviä verkossa. Harjoitustyö, jossa sovelletaan kurssilla opittuja käytettävyytutkimuksen periaatteita.

Opetus: Luennot ja harjoitukset 30 tuntia.

Suoritustapa: Aktiivinen osallistuminen, hyväksytyt verkkotehtävät ja harjoitustyö.

Kirjallisuus: Opettajan ohjeiden mukaan seuraavista teoksista:

1. Morville, Peter: *Ambient Findability*. 2005.
2. Sinkkonen, Irmeli, Hannu Kuoppala, Jarmo Parkkinen & Raino Vastamäki: *Käytettävyyden psykologia*. 2006.
3. Ovaska, Salla, Anne Aula & Päivi Majaranta: *Käytettävyytutkimuksen menetelmät*. 2005.
4. Artikkeleita opettajan ohjeiden mukaan.

Arviointi: 1–5 / hylätty.

Pakollisuus: P

■ Pohjoismainen terminologian kurssi

Nordic Course in Terminology

Nordisk kurs i terminologi

Laajuus: 7,5 op

Koodi: RUOT3070

Ajoitus: syksy

Edeltävät opinnot: –

Osaamistavoite: Antaa valmiudet sanastotyöhön ja perehdyttää terminologian teoriaan ja menetelmiin pohjoismaisessa viitekehyksessä. Opiskelija oppii ymmärtämään terminologian merkityksen tehokkaan erikoisalaviestinnän kannalta sekä asiantuntijakontekstissa ja yleiskielisessä kontekstissa.

Sisältö: Luentoja, harjoituksia ja keskusteluja terminologian peruskäsitteistä, yleiskielen ja ammattikielen eroista ja yhtäläisyyksistä, käsitejärjestelmien ja määritelmien laatimisesta sekä terminmuodotuksesta. Kurssi on yhteispohjoismainen (opetus ruotsiksi, norjaksi ja tanskaksi) ja se toteutetaan It's Learning -verkko-oppimisympäristössä.

Opetus: Verkko-opetus 45 tuntia.

Suoritustapa: Aktiivinen osallistuminen verkko-opetukseen, hyväksytyt harjoitustyöt ja portfolio.

Kirjallisuus:

1. Nistrup Madsen: *Terminologi I – Principper og metoder*. 1999.
2. Suonuuti, Heidi: *Terminologiguide*. 2004.
3. Nuopponen, Anita & Nina Pilke: *Ordning och reda. Terminologilära i teori och praktik*. 2010.
4. Muuta materiaalia opettajan ohjeiden mukaan.

Arviointi: hyväksytty / hylätty.

Pakollisuus: VE

Lisätiedot: Kurssilla voi sopimuksen mukaan korvata sivuaineen pakollisia ja/tai vaihtoehtoisia opintoja. Lisätietoa kurssista <http://www.termdist.no/>.